

PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ PRAXI

JARO 2014

Zuzana Kročáková

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 1. DOCHÁZKA

- můžete mít dvě absence, jejichž důvody mohou být jakékoli (včetně praxe, nemoci, kocoviny...), nemusíte se omlouvat
- jakákoli další absence už musí být nahrazena
- toto nahrazení je možné 2x za semestr
- náhrada je možná navštívením semináře se stejným tématem (tj. v pondělí jinou hodinu: 7.30, 8.25, 9.20, 10.15)...
- ...či písemně: o zadání náhradní práce si požádáte e-mailem (7477@mail.muni.cz) do týdne od nahrazované absence. Náhrada bude časově i tematicky adekvátní nahrazované hodině.

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 2. PRÁCE V SEMINÁŘI

- Aby byl seminář opravdu seminářem, chci, abyste mu v hodině věnovali plnou pozornost a myšlenkovou kapacitu. Přeju si, abyste diskutovali, ptali se a oponovali...
- ...abyste mluvili o svých zkušenostech, vytvářeli si nové a přijímali nové úhly pohledu na známé věci.
- To by byla krása.

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 3. DOMÁCÍ ÚKOLY

- Namísto rozsáhlejší seminární práce budete vypracovávat krátké domácí úkoly zadávané na seminářích.
- Úkoly budou spočívat v myšlenkové a názorové reakci na nějaký text či video. Text bude souvislý (nebude-li zadáno jinak) a bude mít odborný charakter.
- Podrobné zadání každého úkolu bude přidáno do této prezentace.
- Úkoly budete odevzdávat v papírové (nikoli elektronické) podobě na nejbližším semináři.
- Jde mi o obsah, takže stačí, budou-li psané rukou na důstojném kusu papíru (žádné hlavičky, logo univerzity, titulní strana, abstrakt v angličtině a poděkování rodičům).
- Na každém úkolu bude vaše jméno + označení skupiny, do níž patříte (např. sk. 9.20).

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 4. ZAKONČENÍ SEMINÁŘE

- seminář bude zakončen zápočtovou písemkou, jejímž hlavním účelem bude, abyste si připomněli, že jste chodili na seminář že se na něm něco dělo
- pokud nebudu spokojena s vaší prací v semináři či na domácích úkolech, vyhrazuji si právo zadat vám regulérní seminární práci
- Pokud budete mít nějaký problém, komunikujte se mnou **včas**. Jsem ochotná se s vámi na leččems domluvit, pokud budete svou situaci řešit hned. Ale jsem velmi nevstřícná k prohlášením typu: „*Já jsem nevěděl/a a já jsem myslel/a, že...*“ na konci semestru.

CÍLE SEMINÁŘE

Vědomosti, dovednosti, zkušenosti, které vám v praxi pomohou:

- ... nestát se krávou učitelkou
- ... nebýt žákům nepřítelem, ale průvodcem, mentorem, facilitátorem učení, vzorem
- ... vědomě řídit třídu
- ... zvládnout svou vlastní frustraci a stres a nepřenášet je na děti
- ... nepromarnit svou autoritu
- ... vychovávat s respektem
- ... mluvit s rodiči, aby vám byli pomocníky
- ... udržet kázeň
- ... vzdělávat, nejen učit; nabízet, ne nutit
- ... měnit vnější motivování žáků na vnitřní
- ... hodnotit tak, aby to mělo pro žáky přínos a nebylo jen dalším trestem
- ... vybudovat ve třídě zdravé vztahy a vyhnout se šikaně
- ... co a jak učit pro život
- ... hledat inspiraci

1. domácí úkol – Česko mluví – 17.2.

- Přečtěte si článek na stránkách kampaně Česko mluví o vzdělávání.
- <http://ceskomluvi.cz/ucitelske-vzdelavani-by-melo-byt-maximalne-narocne/>
- Napište jednu věc z článku, s níž nemůžete souhlasit, a svůj názor podepřete argumenty. Totéž udělejte s jednou věcí, která vás nejvíce zaujala a zdůvodněte proč.
- Projděte si stránky Česko mluví a shrňte, čemu se věnují, co na nich můžete nalézt.

Shrnutí 1. DÚ

Učitelské vzdělávání by mělo být maximálně náročné

S čím souhlasíte, co se vám líbilo:

- více praxe
- výchova suverénních učitelů, efektivních při učení i zvládání třídy
- „skenování“, oční kontakt
- přednost praxe před teorií
- učitelské vzdělávání by se mělo podobat lékařskému
- vzdělání učitelů by se mělo více zaměřovat na osvojování strategií, jak s žáky pracovat
- kdyby rodiče věděli, že učitel i v praxi prochází „vyřazovacími koly“, mohli by si ho více vážit
- učitelské vzdělání by mělo být náročné, ale ne tak, jak je to chápáno dosud
- nahrávání hodin
- racionální vyvolávání žáků
- „rezidenční pobyty“, vedení zkušeným pedagogem, supervize
- učitelé nesou zodpovědnost za ne/úspěch svých žáků
- studium na pedagogické fakultě není nijak extra náročné, jsou sem přijímáni studenti s velmi nízkými percentily TSP, kteří se jinam nedostali a učiteli nechtějí být
- účast více učitelů při výuce
- získat titul za schopnosti prokázané při výuce, nikoli za odříkání definic při státnicích
- učitelé často opouštějí své povolání, protože na něj nejsou dobře připraveni, a tak je pro ně frustrující a obtížné

Shrnutí 1. DÚ

Učitelské vzdělávání by mělo být maximálně náročné

S čím nesouhlasíte, co se vám nelíbilo:

- v současných podmínkách obtížné nalezení mentora (chybí čas i peníze)
- o učitelství se u nás (kvůli podřadné pověsti povolání) ucházejí méně schopní lidé, takže by takový program nezvládli
- přísnost a náročnost nechybí
- učitelské vzdělání už je maximálně náročné
- Proč má zrovna učitel nejvíce trpět? *(připadá mi zajímavé, že student učitelství považuje vzdělávání za utrpení ☺, pozn. ZK)*
- neznám nikoho, kdo by si hodiny v praxi opravdu nahrával
- za rok se nedá naučit „učit jako zkušený veteráni“
- vylučovat během studia kandidáty, kteří nejsou úspěšní
- Copak je normální zahlcovat děti mateřských škol informačními technologiemi?
- Co dělá neúspěšného kandidáta na učitelství neúspěšným?
- učitelé nesou zodpovědnost za ne/úspěch svých žáků
- ne každý zkušený učitel umí naučit, jak učit
- srovnání s lékaři je nevhodné, protože mají jiné finanční ohodnocení i společenský status *(A nezměnilo by to právě lepší vzdělávání, a tudíž lepší schopnosti učitelů dobře dělat svou práci? A co srovnání se zdravotními sestrami? pozn. ZK)*

Kdyby škola nebyla povinná

- Jak by vypadala škola, do které byste chodili, i kdybyste nemuseli?
- Z jakých východisek ve svém návrhu vycházíte?
 - co se rádi učíte?
 - co ve škole potřebujete?
 - za jakými učiteli byste rádi chodili?
 - za jakých podmínek se vám dobře učí?
 - co vás motivuje při učení?
 - jaké vzdělání by měla škola poskytnout?
 - co je v ní nenahraditelné, co se nemůžete naučit jinde?

1925

2013

Svět se za poslední století neuvěřitelně změnil, ale školy fungují na stále stejném principu. Je současný model vzdělávání tak dokonalý, že nevyžaduje žádnou změnu?

SvobodaUčení.cz

Jak funguje mozek?

„Vědomosti získané na základě donucení se neudrží na mysli.“

Platón

- Jsme evolučně „odsouzeni“ učit se, to nám umožňuje přizpůsobit se a přežít.
- Mozek přemýšlí rád, při řešení problémů vyplavuje do krve endorfiny.
- Paměť je nastavena tak, že dobře uchovává věci, které nám dávají **smysl**, v nichž vidíme užitek.
- Smysl zároveň slouží jako motivace učit se.
- Dává nám to smysl, protože:
 - ✓ je to pro nás užitečné, přináší to nějaký zisk
 - ✓ získáváme tím sociální kredit, status
 - ✓ vědění je moc, usnadňuje nám řešit problémy
 - ✓ vědět je exkluzivní a dává exkluzivitu svému nositeli

Co z toho vyplývá pro školu?

- Chceme-li žáky vychovávat k **zodpovědnosti**, musíme jim dát svobodu volby.
- Pokud se mají žáci rádi učit, musí to vycházet z jejich **vnitřní motivace**, nikoli ze systému odměn a trestů.
- Vnitřní motivace vzniká možností **vybrat si**, co budu dělat, jak a s kým, od koho se chci učit.
- Čím více může být člověk **aktivní** ve svém procesu učení, tím více si toho zapamatuje.

Svobodné vzdělávání - unschooling

„Tajemství vzdělávání je respekt vůči studentovi.“

Ralph Waldo Emerson

- Někdy také zájmem řízené, dětmi řízené, přirozené, organické, eklektické, nebo sebe-řízené učení. Žijete a učíte se společně, následujete otázky a zájmy tak, jak přicházejí.
- Více na <http://www.svobodauceni.cz/>

Svobodné vzdělávání - unschooling

Videa k tématu:

O škole Sudbury Valley (více na kanále Sudbury Valley Schools)

- <http://youtu.be/2pQyXgrXrIE>

Článek o zkušenosti absolventa:

- <http://www.svobodauceni.cz/clanek/moje-zkusenost-svobodne-vzdelavaneho-cloveka>

2. domácí úkol – 24. 2.

- Přečtěte si článek na <http://www.svobodauceni.cz/clanek/odmeny-a-chvaleni>
- ...a napište mi, jak to vidíte vy jako pedagogové a jaké jsou vaše zkušenosti z dětství.
- Zároveň se prosím „projděte“ po stránkách Svoboda učení a napište mi, co vás tam zaujalo.

2. DÚ– postřehy

- chválení je vlastně nálepkování
- někde už se výroky s „Já...“ používají
- spousta lidí si myslí, že dětmi se manipulovat může, protože jsou ještě malé a nerozumějí tomu
- i zde na fakultě se metoda cukru a biče učí
- i Montessori pedagogika považuje za důležité sebehodnocení
- v přístupu k hodnocení by neměl být rozdíl mezi rodinou a školou
(? nevím, nedokážou to děti rozlišit stejně jako jiná pravidla doma a ve škole? pozn.ZK)
- vzpomínám si, že skutečně bylo mým cílem zavděčit se rodičům
(toto je častější u prvorozených, protože se rodí do světa výhradně dospělých, pozn. ZK)
- ve chvíli, kdy jsem ve škole nedostávala výborné hodnocení, začala nejistota, podceňování, strach a úzkost
- je důležité vyjadřovat se ke konkrétnímu chování, ne k celé osobnosti
- známky jsou vlastně odměny a tresty, tj. děti dělají věci kvůli nim
- jak to udělat s tresty, aby fungovaly podobně jako uznání?

3. domácí úkol z 3. 3.

Vzhledem k tomu, kolik z vás „protestovalo“ proti tomu, že by učitelé měli být zodpovědní za výsledky svých žáků, nezbylo mi než dát vám k přečtení následující text:

<https://www.scio.cz/o-vzdelavani/trendy-ve-vzdelavani/dobri-ucitele.asp>

Také si probrouzdejte sekci Rozvoj dětí (třeba web Druhá noha) nebo Novinky ve vzdělávání a nechte se tam něčím zaujmout.

A nechám na vás, co mi do domácího úkolu napíšete.

Současné trendy ve výchově – společné prvky

- přístup k dítěti jako k **partnerovi**, nenadřazenost
- **respekt** k jeho potřebám, pocitům, názorům
- dítě má vymezené **hranice**, ale v jejich rámci svobodu
- dítěti je dána **důvěra**, že situace zvládne
- dítě se v maximální možné míře „**nechává být**“ (volný čas je opravdu volný, neorganizovaný), dítě se umí zabavit samo, pokud ho to neodnaučíme
- vědomě se pracuje s **učením nápodobou** (chování i práce)
- vyjadřováním respektu k němu ho zároveň učíme vyjadřovat respekt ostatním
- pokud dítě neponižujeme, nesnižujeme jeho hodnotu, nejednáme z pozice moci a agresivně, eliminujeme mnoho únikových a útočných reakcí, které často vypadají jako „zlobení“

Líný rodič

kniha Toma Hodkinsona (Jota 2009)

Manifest líného rodiče

1. Odmítáme myšlenku, že rodičovství vyžaduje těžkou dřinu.
2. **Zavazujeme se, že své děti necháme být.**
3. Odmítáme přebujelý konzum, jenž útočí na děti od chvíle, kdy se narodí.
4. Čteme jim poezii a fantastické příběhy bez mravních ponaučení, zpíváme.
5. Pijeme alkohol, aniž máme pocit viny.
6. Odmítáme své puritánské já.
7. Neplýtváme penězi za rodinné výlety za zábavou ani za dovolené.
8. Líný rodič je šetrný rodič.
9. Líný rodič je vynalézavý rodič.
10. Ráno zůstáváme v posteli tak dlouho, jak jen to jde.
11. Snažíme se nezasahovat.
12. Hrajeme si v polích a lesích.
13. Vyháníme je na zahradu a zavíráme dveře, abychom mohli uklidit dům.
14. Oba pracujeme tak málo, jak je to jen možné, zejména když jsou děti malé.
15. Čas je důležitější než peníze.
16. Šťastný nepořádek je lepší než skličující pořádek.
17. Pryč se školou.
18. Naplňujeme dům básněmi, hudbou a veselím.
19. Přijímáme odpovědnost.
20. Existuje mnoho cest.

○ http://ona.idnes.cz/chcete-li-mit-spokojene-deti-budte-lini-rodice-fo2-/deti.aspx?c=A090211_183447_ona_deti_ves

Respektovat a být respektován

kniha a kurzy Pavla Kopřivy, Tatjany Kopřivové, Jany Nováčkové,
Dobromily Nevolové

- nástroje k uskutečnění dobrých výchovných záměrů
- cílem je vybudovat chování dětí na zevnitřněných hodnotách, podle nichž se budou chovat i bez kontroly
- tradiční způsoby komunikace s dětmi založené na zákazech, příkazech a vyhrožování považuje za neefektivní, protože vyvolávají pocit ohrožení, a tudíž únikové či útočné reakce

<http://www.respektovani.com/>

... a další

Koncept kontinua

kniha Jean Liedloffové z roku 1975

- vychází z výchovy jihoamerických indiánů
- důraz na naplnění evolučních potřeb dítěte (nošení, blízkost...)
- volnost poznávat svět (i rizika) a učit se nápodobou

Děti potřebují hranice

- kniha, jejímž autorem je Jan-Uwe Rogge
- podobný přístup je i v knize Jiřiny Prekopové Malý tyran

http://ona.idnes.cz/co-deti-opravdu-potrebuji-lasku-hranice-a-pozornost-fy5-/deti.aspx?c=A110502_154701_deti_job

<http://www.mojebetynka.cz/dite-je-na-svete/pece-a-vychova-ditete/jak-si-nevychovat-maleho-tyrana>

... a další

Nevýchova

- česká „škola“ vycházející z myšlenky, že dítě není křoví, které je potřeba kultivovat
- “Pojďme se domluvit tak, ať je nám v tom OBĚMA dobře.”

<http://www.nevychova.cz/o-nevychove/>

Co vlastně učit?

Pokud neznáte cíl, je těžké hledat cestu

Profil absolventa

- Je důležitým nástrojem pedagogické práce. Jsou v něm totiž formulovány cíle, k nimž naše práce směřuje.
- Aby se s profilem dobře pracovalo, měly by být cíle dobře formulované, abychom dokázali v každé chvíli říci, co už máme hotové, jak daleko jsme, na co je potřeba dát nyní důraz apod. (*viz S.M.A.R.T. metoda*)
- Profil absolventa by měl obsahovat jak formulování tvrdých vědomostí a dovedností, které by měl absolvent zvládnout v našem oboru, tak měkké dovednosti a postoje.
- Měkké dovednosti je nutné formulovat hodně konkrétně a úzce, jinak nedokážeme jejich naplnění reflektovat. (tj. nikoli *komunikační dovednosti*, ale *žák je schopen se zeptat, pokud něčemu nerozumí, umí formulovat svůj názor a prezentovat ho před ostatními* apod.)

Práce s profilem absolventa/cílem

- Myšlenka na to, kam chci žáky vést, umožňuje dobře se rozhodovat, protože víme, PROČ právě tohle učivo, tahle forma, toto pravidlo... Přibližují nás k cíli.
- Z profilu absolventa vcelku jednoduše vyplývají dílčí cíle na konkrétní časové úseky (školní rok, pololetí apod.). Chci-li po nějakém čase naučit studenta TO, musí předtím zvládnout ONO.
- Tato práce s dílčími cíli nám zároveň pomůže nezapomenout na něco důležitého, což by se jinak „v provozu“ mohlo snadno stát.
- Naplňování cílů a dílčích cílů je velmi motivující pro vás (co už jsem zvládl a „neběhám v kruhu“), a pokud jsou cíle veřejné a sdílené, tak i pro žáky či klienty.

stanovování cíle metodou SMART

S Specific - konkrétní

M Measurable - měřitelný

A Agreed - odsouhlasený

R Realistic - realistický

T Timed - termínovaný

Jaké jsou nejdůležitější znalosti a dovednosti,
které může škola předat?

video **Co je důležité pro úspěch?:** <http://youtu.be/n7m0VF2Y1eE>

a ještě jeden pohled na profil absolventa:

<http://www.mimoskolu.cz/9-zakladnich-dovednosti-ktere-by-se-mely-deti-naucit/>

Podle čeho se vlastně pozná, že střední škola udělala, co měla?

Tomáš Feřtek (novinář píšící o tématech školství a vzdělávání) formuloval „svůj“ profil absolventa střední školy v otázkách:

Zajímá se ten, komu je osmnáct devatenáct, o svět okolo?

Rozumí mu?

Chce ho poznávat?

Je ochoten investovat do poznávání svůj čas a energii?

Je na sebe náročný?

Má dost odhodlání na to, aby dokončil složitý úkol?

Vnímá cosi jako nadosobní cíle?

Je ochoten druhým pomáhat?

Umí se domluvit s ostatními a nerozhádat se před cílem?

Zvládne svoje ego? Dokáže ustoupit do pozadí ve prospěch společného díla?

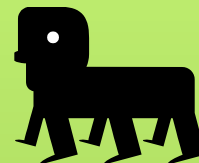
Více v článku: <http://respekt.ihned.cz/externi-hlasy/c1-62260570-jaky-ma-smysl-maturovat-z-eurytmie>

Pedagogická práce a hodnoty

Jak pedagogovu práci ovlivňují osobní postoje?

TŘI PILÍŘE UČITELSKÉ PROFESE

ODBORNOST

MORÁLKA, HODNOTY

DOVEDNOSTI A STRATEGIE

TŘI PILÍŘE UČITELSKÉ PROFESE - hodnoty

- Učitelství i jakákoli jiná pedagogická práce je velmi „osobní“. Jak ji děláme, totiž neplyne jen z toho, co jsme se naučili, ale přímo pramení z toho, co považujeme za dobré a důležité.
- Tyto své postoje prezentujeme a předáváme žákům nejen prostřednictvím učiva, ale při každém svém rozhodnutí, promluvě, jednání.
- Je tedy důležité si svou hodnotovou orientaci „zvědomit“ a podívat se na to, jak se odráží ve stanovených cílech (profilu absolventa), pravidlech i požadavcích na žáky/klienty.
- Pak může být učitel „autentický“, tedy nepít víno, káže-li vodu, a tím získat jednu z částí své autority.

SEŘAĎTE PODLE TOHO, JAK POLOŽKY POVAŽUJETE ZA DŮLEŽITÉ

- **ODPOVĚDNOST, ZODPOVĚDNOST**
- **PRAVIDLA A RESPEKT K NIM**
- **VĚDĚNÍ, VZDĚLÁNÍ**
- **UŽITEK, UŽITEČNOST, EFEKTIVITA**
- **ZKUŠENOST**
- **KRÁSA**
- **ŘÁD, POŘÁDEK**
- **RESPEKT, TOLERANCE**
- **AKTIVITA (x PASIVITA)**
- **MORÁLKA, ZÁSADY**

4. DÚ z 10. 3.

- Tentokrát nemusíte nic číst 😊
- Naopak psaní a přemýšlení bude víc.
- Konkretizujte svůj cíl, tj. napište profil „svého“ absolventa, tj. žáka či klienta, kterému se věnujete po obvyklý čas (dle své specializace, u učitelů např. 4 roky ve výuce svých předmětů).
- Profil rozdělte na měkké a tvrdé dovednosti.
- Připojte zdůvodnění, proč jste vybral/a právě tyto znalosti a dovednosti.

Hodnocení ve škole a pedagogické praxi

Nutná motivace, nebo deformování mladých duší?

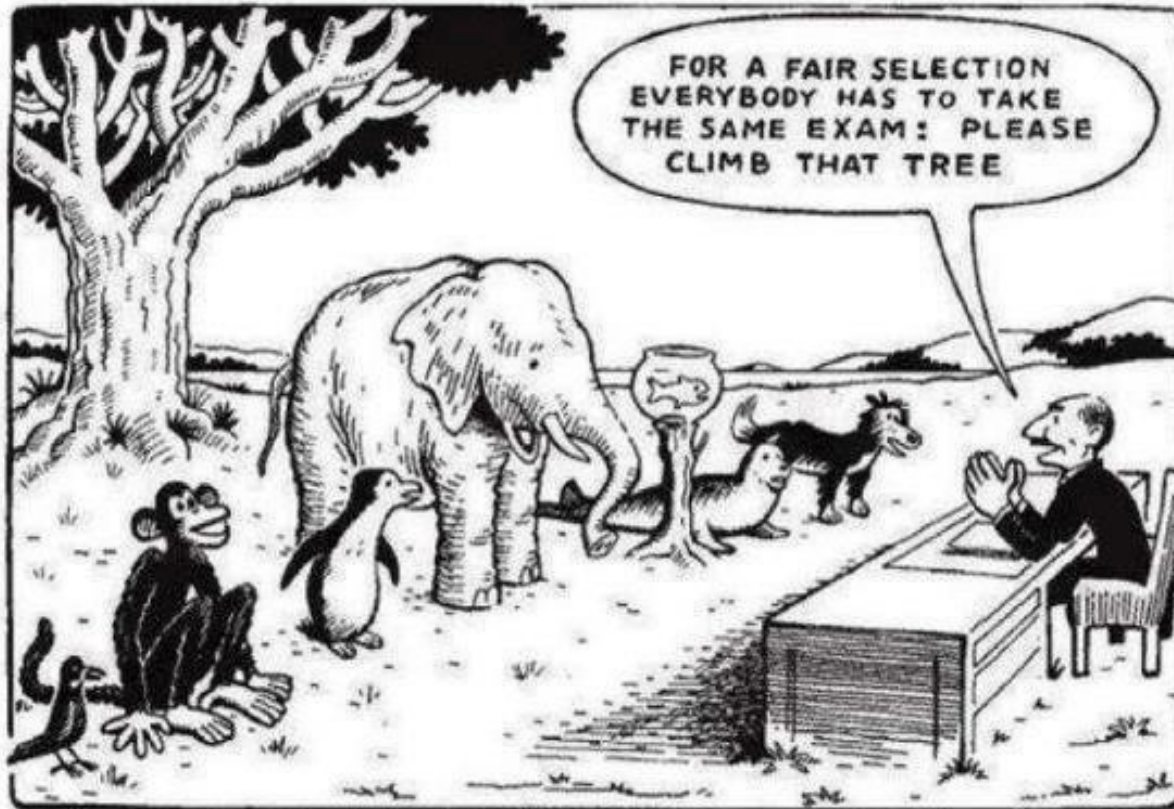
Proč hodnotit?

- K čemu by mělo sloužit hodnocení ve škole, aby bylo pro žáky i učitele užitečné?
- Plní podle vás tato kritéria současný systém známek?
- Jaké byste navrhli úprav či změny?
- Jak žáci přijímají hodnocení a proč?
- Má nějaký smysl sebehodnocení, když se žák stejně neohodnotí objektivně?

poznámky k hodnocení

- vyvolává strach, obavy ze selhání - důvodem je, že školní hodnocení se zaměřuje zejména na **chyby** a nedostatky
- hodnocení učitelem není nikdy objektivní, tento aspekt lze ale zvýšit stanovením jasných **kritérií hodnocení**, a ta pak důsledně dodržovat
- důsledkem toho žáci vnímají učitele jako **spravedlivého**, což je jedna z nejvíce oceňovaných vlastností
- spravedlnost, ale neznamená vždy stejný metr (vizte obrázek)
- hodnocení by mělo být zejména **srozumitelné** – nějakým způsobem přiblížit žákovi jeho silné stránky i slabiny (v konkrétní situaci)
- mělo by **motivovat** k další práci, např. stanovováním osobních cílů, rozvíjením potenciálu
- motivační je, když se žáci naučí **sebehodnocení** – pokud s ním učitel a třída pracuje dlouhodobě, ukazuje se, že žáci dokáží být velice soudní a hodnotit spravedlivě
- **slovní hodnocení** je časově náročné, ale můžete ho dávat ústně jako uzavření určitých období, případně napsat nějaké charakteristiky toho, co by měl žák zvládat a jak se chovat, a ty zatrhávat nebo ne

...ke spravedlnosti v hodnocení

Our Education System

dobré texty k tématu hodnocení

Snaha o jedničky brání dětem v učení

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-snaha-o-jednicku-brani-detem-v-uceni/>

Problematika hodnocení ve škole

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/993/problematika-hodnoceni-ve-skole.html/>

hodnocení vs. zpětná vazba

Dvě jména pro totéž?

Největší rozdíl vnímám ve vzájemné pozici:

- **hodnocení** je poskytováno **z nadřazené pozice** (starší, zkušenější, chytřejší, schopnější či formálně na vyšší pozici)
- **zpětná vazba** je poskytována (obvykle) oboustranně **z partnerské pozice**

Co přináší používání zpětné vazby v pedagogické interakci?

- motivaci k práci
- prostor pro osobní rozvoj
- možnosti práce s osobním cílem
- extrospekci, sebepoznání prostřednictvím druhých, vyplnění slepé skvrny
- podporu odpovědnosti za vlastní výsledky
- hlubší vztah – abych mohl druhému poskytnout ZV, musím mu věnovat pozornost
- více partnerství do vztahu – možnost poskytnout ZV je oboustranná, navíc z autoritativní či pohrdavé pozice se rozvojová ZV poskytovat nedá

Jak vypadá rozvojová zpětná vazba?

subjektivní

Poznátky formulujeme z osobního hlediska (líbí se mi/vadí mi), nikoli z nadosobního (musí se, je normální...). Zpětná vazba je vždy vyjádřením osobního hlediska, žádná objektivní neexistuje.

užitečná

Je mnoho pravidel, jak mluvit při ZV, co říkat a jak to formulovat, čeho se vyvarovat. Všechna směřují k tomu, aby ZV byla pro toho druhého přínosná.

Aby se dozvěděl něco nového o sobě, abychom potvrdili to, čím si není jistý, aby si dokázal představit, jak situaci vnímá někdo jiný atp. Smyslem je dát tomu druhému podněty k seberozvoji.

akceptovatelná

ZV musí být formulovaná tak, aby ji druhý člověk mohl přijmout a zpracovat. Pokud je velmi kritická, nemilosrdně otevřená či netaktní, možná se uleví tomu, kdo ji říká. Pro toho, kdo přijímá, je však zraňující, a tak ji neakceptuje (odmítne obsah či mluvčího).

srozumitelná

Srozumitelnost zpětné vazby vytváří jednak společný „komunikační kód“, jednak konkrétní popis situace, v níž se projevilo to, nač chceme poukázat. Z konkrétní situace pak můžeme vyvodit obecný závěr, případně navrhnout změny, nastínit možnosti.

4. domácí úkol z 16. 3.

- Zjistěte si něco o tom, jak se poskytuje rozvojová („správná“) zpětná vazba.
- Za jakých podmínek? Co by měla obsahovat? Jak by měla vypadat? Jak by vypadat neměla?
- Z úkolu si udělejte pro sebe poznámky, které si přineste na následující hodinu.

Kolbův cyklus učení

Kolbův cyklus učení

Možnosti využití:

- nástroj pro zhodnocení práce – individuální i skupinové
- prostředek, jak z „akce“ (např. pokus) vyvodit výsledky (např. fyzikální zákonitost, princip)
- způsob, jak při práci ve škole reflektovat a rozvíjet měkké dovednosti – při reflektování nějaké školní práce klást otázky zaměřující se i na měkké dovednosti (*Jak jste pracovali s časem? Jak jste sdíleli informace? Věděli jste, co kdo potřebuje, aby mohl splnit svou část úkolu? Proč se vám nepodařilo se shodnout? apod.*)
- metoda pomocí které lze s žáky pracovat s jejich osobními cíli

Udržování kázně

aneb *Bič a malej dvůr?*

Herodes, to byl král!

Kázeň – co se tím vlastně rozumí?

etymologie:

Staročesky i kazn, kazň, kázen, též ve významu '**pokárání, trest**', staropolské kaźń, staroruské казнь, slovinské kázen, staroslověnské казнь (kazнь) téhož významu. Praslovanské *kazнь se obvykle vykládá z *kazati (viz kázat, srovnej ruské наказать 'potrestat'), vývoj významu by byl '**ukazovat, poroučet**'--> '**napomínat, trestat**'.

význam:

- **závazné dodržování nastoleného řádu; vynucování či pravidla takového chování**

Na všech školách v Rakousku-Uhersku musí být zavedena kázeň.

- **dobrovolné omezování sebe sama; sebeovládání, sebekázeň**

Co by dělal fakír v lázních, se svou velkou vnitřní kázní.

<http://cs.wiktionary.org/wiki/kázeň>

Jak tomu rozumíte vy? Co je pro vás kázeň? Poslušnost? Ticho?

Situace, kdy všichni dělají, co je třeba? Dodržování pravidel?

6. domácí úkol z 31. 3.

Dlouho jsem čekala, až mne napadne nějaká pregnantně formulovaná otázka na toto téma, ale nenapadla, takže...

Pokuste se vyjádřit k „prostředkům udržujícím kázeň“, tedy všemu od stylu výuky k sankcím.

Co vám připadá účinné a funkční?

Co jste v tomto směru odkoukali od svých pedagogů?

Co z běžně používaných sankcí považujete za nepřijatelné či „přes čáru“?

Jaké parametry by měla mít účinná sankce, aby nebyla samoúčelná či jen demonstrací moci a měla opravdu dopad?

Nemusíte odpovídat na všechny otázky, vyberte si aspoň dvě, které vás oslovily.

otázky k 6. DÚ

- Jak učitel pozná, kdy má „hroznou“ třídu, příp. neukázněné žáky, nebo to „nezvládá“ sám?*
- Co uděláte, když nebudou chtít žáci při společném nastavování pravidel spolupracovat?*
- Pokud máte problém s kázní, můžete někoho požádat o pomoc? U koho byste to zkusili?*
- Jaké výhody a nevýhody má bodovací či „puntíkový“ systém?*
- Jakou míru kontroly nad vším, co se děje ve třídě, mít, aby mě to nevyčerpávalo a zároveň se mi to nevymklo z rukou?*

Prostředky k udržení kázně prevence a reakce

Z níže uvedeného vyplývá, že nezahrnují jen tresty.

preventivní (výběr)

- nastavení pravidel či dohoda na nich
- důslednost při vymáhání pravidel
- dohoda na následcích či sankcích při nedodržení pravidel
- žádný prostor pro nudu
- osobní nasazení učitele, umění nadchnout
- organizace hodiny, vědomé řízení třídy

Prostředky k udržení kázně prevence a reakce

reaktivní

= celá škála způsobů, které na nás zkoušeli naši učitelé

Než si vyberete, uvažujte o těchto kritériích:

- rušivost – nakolik mi tento zásah naruší hodinu? kolik dalších vyruší? je to potřeba? (někdy ano)
- účinnost – jak silný a jak trvalý efekt bude zásah mít? nevyvolá nutně protireakci?
- vhodnost/etika – ponižuje? zesměšňuje? nálepkuje? frustruje? je přiměřený? je zákonný?
- výchovnost (?) – co žáka učí? co mu ukazuje?

Prostředky k udržení kázně vhodné reaktivní

- oční kontakt, výhrůžný pohled + gesto 😊
- přiblížení se, narušení osobního prostoru
- přímá otázka (nikoli napomenutí), pokyn
- selektivní ignorování
- zaměstnání či změna činnosti
- distance či změna prostředí
- promluva s žákem mezi čtyřma očima → dohoda
- spolupráce s rodiči, kolegy a odborníky

7. domácí úkol ze 7. 4.

Tento domácí úkol je časově náročnější. Chtěla bych, abyste zhlédli dokument Tomáše Škrdlanta o tělesných trestech a napsali mi, co vám z toho vyplynulo, co vás u toho napadlo, jak to vidíte vy.

První odkaz je na článek k tématu, druhý na samotný dokument (50 min).

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/268524-bit-ci-nebit/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10396797814-bit-a-nebit/>

The background of the slide is a solid light blue color, decorated with numerous white silhouettes of butterflies of various sizes and orientations, scattered across the frame.

Rodiče a škola

Partneři a společný cíl, nebo viníci určení k převýchově?

Desatero pro komunikaci s rodiči

● **Autor:** Bohumíra Lazarová

Následujících deset dobře míněných podnětů pro zlepšení komunikace učitele s rodiči není v žádném případě úplným výčtem všeho hlavního, co by se měl učitel snažit mít v komunikaci s rodiči na paměti. Smyslem je upozornit na některé základní a typické okolnosti komunikace s rodiči a podnítit učitele k tomu, aby se na základě svých zkušeností i studia pokusili tento výčet učinit úplnějším a pro svou praxi dobře uplatnitelným.

1. Stop imperativu

Vždy (snad kromě krajních případů ohrožujících život či zdraví dítěte) lze usilovat o partnerský vztah, i když se na počátku může zdát, že je to nemožné. I vztahy se vyvíjejí. K navození rovnocenného vztahu nepřispívají imperativy „*musíte*“, „*je nutné abyste*“...apod., je užitečnější je nahrazovat podmiňovacími výrazy typu „*měli bychom*“, „*zdá se, že by bylo dobré*“...apod.

2. Usnadnit porozumění

Je přirozené, že každý člověk nahlíží na svět jinak a svým individuálním způsobem mu rozumí. Porozumění rodiči lze usnadnit ověřujícími formulkami: „*Jestli jsem vám dobře rozuměl*“... „*myslíte to tak, že...*“ „*je to tak?*“...apod.

3. Vhodné naladění rodičů

Vhodný výběr prostředí (s možností volně se posadit) a uvítací přivítání s oceněním („*Jsem ráda, že jste si udělali čas*“... „*Ráda vás vidím a oceňuji vaši ochotu*“...) pomůže odstranit napětí a případně nedůvěru, a povzbudit rodiče ke spolupráci.

4. Začátek a konec pozitivní

Pro navození důvěry je užitečné začínat oceněním a pochvalou pro rodiče i dítě (vždy se něco najde), prostřední část rozhovoru věnovat problémům a nesnázím a závěr rozhovoru doporučením, optimistickému naladění, pozitivnímu přeznačkování (rodičů i sebe sama) a vyjádření víry v lepší budoucnost.

Desatero pro komunikaci s rodiči

5. Společné dohody

Větší naději na úspěch mají postupy a doporučení, kterým rodič věří, které sám vysloví, kterých je spoluvůrcem. Rodičovskou kreativitu v tomto směru lze povzbudit slůvky: „A zkoušeli jste už něco...“, „Co byste doporučovali...“, „Kdy se vám již podařilo...“ „Jak to vidíte vy?..“

6. Čas

Naslouchání je mnohdy užitečnější než mluvení. Je třeba nejprve rozumět a pak teprve mluvit. Pro vlastní bezpečí (i pro informovanost rodičů) bývá rozumné předem se s rodiči dohodnout společně na stráveném čase. Není neslušné předem upozornit: : „Jsem ráda, že vám mohu nyní věnovat 10 minut“... „představuji si naši konzultaci asi na půl hodiny, můžeme pokračovat příště...“

7. Společné problémy

Učitel hovořící o problému žáka se tak stává součástí tohoto problému. Snad bude tedy přirozenější užívat při hovoru o problému první osobu množného čísla. („Měli bychom se možná pokusit o...“, „Co myslíte, že bychom ještě mohli...“)

8. Raději neradíme

Opatrně s radami všeho druhu. Učitel radí, je-li o to výslovně požádán a je-li k tomu kompetentní.

9. Nevědět není ostuda

Není hanbou nevědět nebo nepřiznat chybu. Obojí je lidské a možné. Důležité je uvědomit si svojí odpovědnost, snažit se odstraňovat nejen následky, ale zejména příčiny chyb, aby nedocházelo k jejich opakování. Pro opakovanou chybu se hledá omluva mnohem obtížněji.

10. Nehledejme viníka

Hledání viníka těch či jiných potíží dítěte bývá k ničemu (hledání příčin a hledání viníka není totéž). Zaměřme se raději na budoucnost.

8. domácí úkol ze 28. 4.

Přečtěte si následující doporučení ke schůzkám s rodiči a posudte, jak vám osobně „sedí“.

Co vám tam chybí?

Co považujete za nefunkční a proč?

Co vám připadá užitečné a proč?

Podívejte se na www.rodicevitani.cz a zjistěte si, co musí splňovat škola, aby mohla získat tento certifikát.

Vaše postřehy k Desateru pro komunikaci s rodiči

- bylo by lepší navodit neformální atmosféru někde mimo školu a navodit kamarádský/partnerský vztah ???? ne, ztratíte výhodu profesionálního prostředí a možnost požádat kolegu o pomoc či svědectví
- netlachat, jít k věci
- radit? neradit?
- dohody v plurálu jsou „férové“, jasně deklarují, že problém je společný
- na délce trvání schůzky se orientačně domluvit ještě před ní, není vhodné říct rodičům, mám půl hodiny a nazdar
- dobrá praxe je informovat rodiče o problému ještě týž den

Vaše postřehy k Desateru pro komunikaci s rodiči

- nenálepkovat žáka před rodiči (je líný...), spíše popisovat jeho chování ze svého pohledu (v mých hodinách často...)
- nevyjadřovat se o žákovi jako o „ztraceném případě“
- komunikační „manévry“ mohou budit dojem naučenosti či neupřímnosti **ano, mluvte tak, aby vám to šlo přirozeně z pusy, a držte se „ducha“ doporučení**
- hledat viníka? **ne, pocit viny nemotivuje k spolupráci, hledejte příčinu**
- dát rodičům zažít, že je slyšíte a chápete
- chce to cvik, nebát se a nenechat se odradit, nechat si poradit
- co je vhodné prostředí? **kde je klid a soukromí**

Vaše postřehy k Desateru pro komunikaci s rodiči

- chybí pravidla pro situace, kdy komunikace „přeroste přes hlavu“ doporučuji ukončit komunikaci, nemusíte na sebe nechat řvát, předejte komunikaci „výš“
- co s agresivním rodičem? prevence, nevyvolat v něm agresivitu
- co s rodičem, který nechce komunikovat, spolupracovat? nic, je to jeho právo, můžu se pokusit ho motivovat či zlomit jeho předsudky či špatné zkušenosti
- co když rodič dítě omlouvá, vymlouvá se, nedodrží dohody? nevychovávat rodiče
- co když je rodič „viníkem“ žákovy situace? viz výše
- nakolik má učitel rodiče „vychovávat“, předělávat, vinit, postihovat? nevychovávat rodiče
- v čem by mohla být nálepka Rodiče vítáni pro školu výhodou, vždyť rodiče se rozhodují podle jiných kritérií?

5 rad pro rodiče a 5 rad pro učitele, jak dobře zvládnout vzájemnou komunikaci a spolupráci

○ Pro učitele:

- Mluvte s rodičem jako s rovnoprávným partnerem, respektujte jeho důstojnost.
- Vnímejte rodiče jako „experta“, který nejlépe zná své dítě.
- Komunikujte s rodiči přímo, ne prostřednictvím dítěte.
- Berte dítě jako plnoprávnou součást učitelско–rodičovské debaty o něm.
- Nevnímejte každý dotaz či kritiku jako osobní útok.

○ Pro rodiče:

- Nedívejte se na učitele jako protivníka, ale spolupracovníka při výchově dítěte.
- Nejednejte s ním jako s pedagogickým sluhou a respektujte jeho odbornost.
- Přicházejte do školy raději se zdvořilým dotazem, ne s odhodláním bojovat.
- Ověřujte si informace od svého dítěte, bývají často zkreslené.
- Nepomlouvejte nikdy učitele svých dětí a rozhodně ne, když to mohou slyšet.

Tomáš Feřtek: Rodiče vítáni, Praha 2011, s.95

Třídní schůzky ANO

- Stejně jako u individuálních je potřeba se na ně dobře připravit.
- Dejte rodičům důvod, aby na TS chodili: informace, možnost vyjádřit se a rozhodovat, pomoci, podílet se.
- Ptejte se rodičů, na to, co nemůžete ve třídě sami vidět a vnímat.
- Řekněte jim, jak vnímáte atmosféru, změny a problémy ve třídě.
- Požádejte někoho, aby udělal zápis, který pak přepošlete všem rodičům.
- Podrobnější článek třeba na: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/tridni-schuzky-zadny-strach/>

Třídní schůzky NE

- probírat záležitosti jednotlivců
- tlachat, vyprávět si historky
- mluvit o věcech školy, pro rodiče však nepřínosných
- pomlouvát ostatní učitele a vedení školy
- spílat rodičům za jejich děti
- říci rodičům, že jim vlastně nemáte co říct
- dlouhé a/nebo nepřehledné

9. domácí úkol ze 5. 5. (možná poslední 😊)

Přečtěte si článek *Diagnóza puberta*, který je uložený ve stejné složce jako tato prezentace.

Zkuste z něj udělat nějaké závěry a doporučení pro svou pedagogickou praxi.

Nedá mi to, abych se s vámi nepodělila o další užitečné nebo jen zajímavé odkazy, které jsem vám nestihla „vnutit“ pomocí DÚ

- **Chci učit:** medailonky inspirativních učitelů a třeba i důvody, proč je učitelství nejlepší povolání na světě: <http://chciucit.cz/>
- **Zvládání konfliktních situací:** prezentaci na toto téma můžete najít v IS, případné dotazy směřujte na mne
- **Co dělá dobrého učitele:**
http://www.rozhlas.cz/plus/archiv/_zprava/ucitele-s-magisterskym-titulem-nejsou-automaticky-lepsi-ucitele-nez-ti-bez-nej--1348405
- **Co jsem se naučil o učení za 39 let života:**
<http://www.svobodauceni.cz/clanek/co-jsem-se-naucil-o-uceni-za-39-let-zivota>

Už to není tak hrozné...

Rules for Teachers ~ 1914

1. You will not marry during the term of your contract.
2. You are not to keep company with men.
3. You must be home between the hours of 8 PM and 6 AM unless at a school function.
4. You may not loiter downtown in any of the ice cream stores.
5. You may not travel beyond the city limits unless you have permission of the chairman of the chairman of the school board.
6. You may not ride in carriages or automobiles with any man except your father or brother.
7. You may not smoke cigarettes.
8. You may not dress in bright colors.
9. You may under no circumstances dye your hair.
10. You must wear at least 2 petticoats.
11. Your dresses may not be any shorter than 2 inches above the ankles.
12. To keep the classroom neat and clean you must sweep the floor once a day, scrub the floor with hot soapy water once a week, clean the blackboards once a day and start the fire at 7 AM to have the school warm by 8 AM when the scholars arrive.

...ale někdy se to nedá vydržet

A něco optimismu...

Učitelství je těžký, robotní úřad, vysilující duši, ochromující fantazii, pijící sílu z organismu : děti přicházející do školy jsou zlé, svéhlavé, bludně vychované bytosti, rafinované, zlomyslné, zhýčkané, zbloudilé, instinktivně nepřátelské a ve velkém procentu úžasně neschopné. Vracím se po pěti hodinách vyučování fyzicky i duševně vysílen, disgustovaný, zničený, tupý, mdlý a sešlý.

Otokar Březina
1891

„Poselství“

- **Nebojte se**, dělejte věci, o jejichž správnosti jste přesvědčeni a nečekejte, až a jestli vám to někdo dovolí.
- Budte nadšení pro svůj obor. **Okouzlujte** a ohromujte.
- Nezdráhejte se **požádat o pomoc** či radu. Učitelství nemusí být osaměle povolání, dá se dělat jako týmová práce.
- Nežerte to a se příliš, je to **jenom škola**.
- Nezapomínejte, že je to role a povolání, že se dá odložit s odchodem ze sborovny. Budete mnohem spokojenější, a tak i lepší učitelé.
- Pokud už nenacházíte nic, co vás těší, jděte od toho. Vyhořelý učitel napáchá víc škody než vyhořelý pojišťovák.